

מבעד למשקפיו של אקטואר איזון המשאבים: קופות גמל - כתבה מס' 8

אקטואר איזון המשאבים [רועי פולניצר](#) מסביר על קופות הגמל השונות.

קיבוצי. בהתאם לכך רשאי העובד בכל עת לבחור היכן יהיה מבוטח.

ביום 3 במרץ 2008 הותקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 (להלן - תקנות הניידות). במסגרת תקנות הניידות נקבע כי עמית בקופת גמל רשאי בכל עת לבחור לשנות את בחירתו במוצר החיסכון הפנסיוני.

כצעד משלים לחזורי העברת כספים במסגרת אותו סוג של מוצר (היינו: העברה בין קרנות הפנסיה החדשות השונות והעברה בין קופות גמל), רשאי עמית החל מחודש אוקטובר 2008 ואילך להעביר את החיסכון הצבור שלו מקופת גמל לקצבה אחת לקופת גמל לקצבה אחרת או מקופת גמל לתגמולים לקופת גמל לקצבה לפי רצונו בלבד, ומעבידו לא יוכל להתנות על כך. זאת, בכפוף לכך שלא התקיימו תנאים שנקבעו בתקנות הניידות.

התנאים פורטו בתקנה 4 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 (להלן - תקנות הניידות). וכוללים את אלה: העמית אינו מקבל קצבת נכות, לא החל לקבל קצבת זקנה, ולא מוטל עיקול או שיעבוד על חשבונו של העמית.

קופות גמל אחרות

להשלמת התמונה יצוין כי אישור קופת גמל ניתן גם לסוגי קופות שאינן חלק מהחיסכון הפנסיוני. בהקשר זה יוזכר כי קיימות קרנות השתלמות, קופת גמל לדמי מחלה קופת גמל למטרה אחרת וכו'. כמו כן קיימות קופות גמל מרכזיות לפיצויים, לקצבה ולסוגים אחרים, אשר בהן העמית הוא המעביד.

הכותב הינו הבעלים והאקטואר הראשי של "שווי פנימי", משנת 2010. משנת 2006 עורך חוות דעת אקטואריות, יועץ לתאגידים פיננסיים ולחברות ציבוריות ומתמנה ע"י בתי משפט ובתי דין כאקטואר וכמעריך שווי מוסמך.

הכותב הינו חבר מלא בלשכת מעריכי השווי והאקטוארים הפיננסיים בישראל, F.I.L.A.V.F.A. ובאגודה העולמית לאקטוארים בניו-ג'רזי. בנוסף, התמודד על תפקיד האקטואר הראשי לאוצר ועבר בהצלחה את כל שלבי המכרז.

שלהם, מבין מגוון רחב יותר של גופים שמנהלים חסכון ארוך טווח, וכדי לשכלל את התחרות בתחום, התקבל בכנסת ביום 23 בינואר 2008 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח-2008.

במסגרת תיקוני החקיקה האמורים נקבע כי החל משנת המס 2008 יהיו שני סוגים של קופות גמל לקצבה: קופת גמל לקצבה אשר משלמת ישירות קצבה לזכאים - בהתאם לתקונה (להלן - **קופת גמל משלמת לקצבה**), וקופת גמל לקצבה אשר לא ניתן יהיה למשוך ממנה כספים שהופקדו בה במישרין, למעט כספים ממרכיב הפיצויים, אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה (להלן - **קופת גמל לא משלמת לקצבה**). עוד נקבע כי בקופת גמל משלמת לקצבה ניתן יהיה לבצע משיכת כספים באמצעות היוון חלק מהקצבה לסכום חד פעמי, ובלבד שסכום הקצבה שיוותר בידו של עמית לאחר ביצוע היוון הקצבה יעמוד על סך של 3,850 ₪ (צמוד למדד המחירים לצרכן מחודש מרץ 2008).

בנוסף, נקבע כי הממונה, לא יהיה רשאי ליתן אישור קופת גמל לקרן או לתוכנית ביטוח כקופת גמל לתגמולים או כקופת גמל אישית לפיצויים, החל משנת 2008 ואילך, אלא לכספים שהופקדו לקופות האמורות בשל שנות המס שלפני 2008.

לגבי כספים אלה לא חל כל שינוי בכללי המס החלים לגבי קופות כאמור. יחד עם זאת, על מנת שהחל משנת 2008 ואילך עמית בקופת גמל לתגמולים או בקופת גמל אישית לפיצויים, יוכל להמשיך ולהפקיד כספים לאותה קופת גמל שבה ניהל את כספיו עובר למועד האמור, ולא יהיה צורך בפתיחת חשבון חדש בקופת גמל אחרת או פוליסת ביטוח חדשה, יינתנו לקופות האמורות גם אישורי קופת גמל לא משלמת לקצבה.

עוד יצוין כי בסעיף 20 לחוק קופות גמל נקבע, כי עובד רשאי לבחור בכל עת בכל קופת גמל שנקבעה לפי דין או הסכם, בה יופקדו תשלומיו ותשלומי מעבידו, בכפוף להגבלות שחלות עליה בנוגע לצירוף עמיתים על פי תקנון הקופה. עוד נקבע בסעיף האמור כי מעביד אינו רשאי להתנות תנאים בעניין בחירתו של העובד אף אם נקבע אחרת בדין או בהסכם, לרבות הסכם

קופת גמל לתגמולים שאינן קופות ביטוח

קופת גמל לתגמולים הינה חיסכון לטווח ארוך, בעל מרכיב של חיסכון בלבד, ללא כיסויים ביטוחיים. אולם ניתן לרכוש כיסויים ביטוחיים בנפרד בחברת ביטוח ועדיין לזכות בהטבות מס.

החיסכון שנצבר בשל הפקדות שהופקדו לקופות האמורות לפני שנת 2008 יושלם על ידי קופת הגמל כסכום חד-פעמי, כשהחוסך יגיע לגיל הפרישה. בהקשר זה יצוין כי קיימים כללי משיכה שונים לגבי כספים שהופקדו לקופות האמורות בתקופות שונות. כך למשל, ישנם כספים שהופקדו בקופות גמל באופן עצמאי ולא על ידי מעסיק (קופות גמל במעמד עצמאי) הניתנים למשיכה לאחר 15 שנות הפקדה.

סכום הכסף שיצליח החוסך לחסוך תלוי במספר גורמים, כגון: משך החיסכון (מספר השנים שבהן התמיד בחיסכון הפנסיוני שלו), רציפות החיסכון, גובה התשלומים שהועברו לחשבון החיסכון הפנסיוני שלו במהלך שנות העבודה, שיעור התשואה (הרווחים שהכספים צברו בתקופת החיסכון) וגובה דמי הניהול ששילם לחברה המנהלת את החיסכון הפנסיוני.

קופות גמל אישיות לפיצויים

קופת גמל שבה המעביד מפקיד כספים להבטחת זכויות עובדו בפיצויי פיטורין. הכספים בקופה רשומים על שם העובד.

העובד יהיה זכאי לכספים בחשבון (כולל רווחים) אם חדל לעבוד אצל אותו מעביד בנסיבות המזכות אותו בפיצויי פיטורין. בדרך כלל החשבון על שם העמית מתנהל בצוותא עם החשבון על שמו בקופת הגמל שניתן לה אישור לפעול כקופת גמל לתגמולים ואישית לפיצויים.

מרכיב הפיצויים בחשבון העמית מסומן כטור ג' (בנוסף להפרשות המעסיק והפרשות העמית למרכיב התגמולים).

תיקון מס' 3 לחוק קופות גמל

במטרה לאפשר לחוסכים לבחור את הגוף שינהל את החיסכון הפנסיוני